

INTERPROVINCIALE COMMISSIE HERINDELING VIJFHEERENLANDEN

IPC VERSLAG van het gesprek met bestuurders van de Gemeenschappelijke Regeling Werk en Inkomen Lekstroom (WIL) d.d. 23 maart 2016 in het provinciehuis van Utrecht, dit in het kader van de herindelingsprocedure van de gemeenten Leerdam, Vianen en Zederik met als doel de vorming van de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden per 1 januari 2018

Aanwezig:

Namens de Gemeenschappelijke Regeling Werk en Inkomen Lekstroom (WIL):

- Kees van Dalen, voorzitter Dagelijks Bestuur/Algemeen Bestuur
- Johan van Everdingen, lid van het Dagelijks Bestuur

Namens de IPC:

- Mariëtte Pennarts-Pouw, voorzitter IPC
- Adri Bom-Lemstra, IPC-lid
- Roel Wever, procesbegeleider IPC
- Marcel de Prieelle, beleidsadviseur provincie Zuid-Holland
- Hans Versteeg, beleidsadviseur provincie Utrecht
- Greet van Weerd, verslaglegging

Mevrouw Pennarts heet de aanwezigen welkom en licht het proces en de planning van de herindelingsprocedure toe.

Afgesproken wordt dat de gespreksdeelnemers het (vertrouwelijke) conceptverslag van dit gesprek eerst ter correctie zullen ontvangen. De verslagen worden uiteindelijk onderdeel van het herindelingsadvies en het vertrouwelijke karakter van dit verslag is vanaf dat moment niet meer van kracht.

De heer Van Dalen, wethouder in Houten, deelt mede dat WIL sinds 2013 een Gemeenschappelijke Regeling is. Inmiddels is er een stevige organisatie ontstaan met een goed bestuur en een goede positie in de arbeidsmarktregio Utrecht. De organisatie is in die paar jaar gegroeid van 2000 naar 2700 cliënten. In die periode is de arbeidsmarkt aanzienlijk verslechterd. De GR WIL bevat een mix van de stadse problematiek in Nieuwegein; Houten en IJsselstein zijn Vinex gemeenten met een vergelijkbare bevolking en problematiek; Lopik is een plattelandsgemeente, terwijl Vianen zich daar tussen in bevindt.

De heer Van Everdingen voegt eraan dat WIL zich nadrukkelijk kenmerkt door een sterke samenwerking. De vijf gemeenten hebben elkaar gevonden, er is duidelijk sprake van een gunfactor en dat biedt mogelijkheden, kansen en ruimte.

Lekstroom werkt in een logisch gebied samen, aan de zuidkant van de provincie Utrecht. Overigens zijn er meerdere Lekstroom samenwerkingen. WIL beweegt zich in de arbeidsmarktregio Utrecht en de focus ligt op de stad Utrecht.

Destijds is er in de regio een poging gedaan om samen te werken met meerdere sociale diensten. Lopik heeft toen zijn sociale dienst een tijdje bij Nieuwegein ondergebracht, maar heeft dat inmid-

dels weer teruggedraaid. Een fusie behoorde op dat moment niet tot de mogelijkheden. Inmiddels is er in de regio sprake van een hele goede samenwerking.

Utrecht is in economisch opzicht de sterkste regio van het land (stad Utrecht, Utrecht Science Park/USP). De satellieten er om heen versterken die ontwikkeling met personeel, werkgelegenheid, nevenbedrijven e.d. Het is van groot belang dat de maakindustrie in het Utrechtse niet verloren gaat. Maakindustrie is er deels in Houten, in Nieuwegein en in Stichtse Vecht. Gezamenlijk bundelt men de krachten.

In het gebied bestaat veel interactie. Elke dag steken veel inwoners van Houten, Nieuwegein en Vianen de Lek over: het fiets-voet pontje bij Ameide-Jaarsveld wordt veel gebruikt door forenzen.

Hoe beoordeelt u de voorgenomen samenvoeging van Leerdam-Vianen-Zederik tot de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden per 1 januari 2018? Wat zijn de effecten daarvan voor de WIL, wanneer de gemeente wordt toegevoegd aan Zuid-Holland of aan Utrecht?

De heer Van Dalen vindt de fusiebeweging van de drie gemeenten een mooi en transparant proces. WIL is geen grote GR. De effecten van de Participatiewet zijn vooral op lokaal niveau merkbaar, als het gaat om aansluiting bij de WMO en de overige ontwikkelingen in het sociaal domein. Mocht Vianen uit de GR treden, dan verdwijnt er een logisch deel uit de werkgeversregio en wordt WIL nog kleiner. Hij verwacht overigens dat WIL ook in dat geval zelfstandig kan blijven voortbestaan. Daarbij tekent hij aan dat het participatiebudget van de vijf gemeenten in één pot is ondergebracht en dat de gemeenten uit dat budget worden bediend. Dat budget zal door het wegvallen van Vianen per saldo minder worden. Voor Vianen zou het volgens de heer Van Dalen onlogisch zijn om uit de arbeidsmarkt regio Utrecht te verdwijnen.

Mocht de nieuwe gemeente Vijfheerenlanden aan de provincie Utrecht worden toegevoegd, en besluiten tot WIL toe te treden, dan is daarvan het voordeel dat de WIL expertise ook voor Leerdam, Vianen en Zederik kan worden ingezet. Tegelijkertijd wordt het gebied door de komst van een nieuwe gemeente groter en wordt de financiële armslag breder. Dat alles levert de nodige schaalvoordelen op.

De heer Van Everdingen heeft van de directeur van WIL vernomen dat WIL niet zal omvallen wanneer Vianen zou uittreden. Wel zal de GR in dat geval 10% van zijn potentieel verliezen. Dat betekent dat de personeelsformatie met 10% zal moeten inkrimpen. Daar moeten we een oplossing voor vinden. Hoewel de verwachting is dat dit haalbaar zal zijn, zit WIL daar uiteraard niet op te wachten, temeer daar WIL pas kort geleden is opgericht. Het is een jonge organisatie die zich nog moet zetten.

Mocht Vijfheerenlanden toetreden, dan zal die uitbreiding het rendement van WIL aanzienlijk versterken, terwijl de impact en het rendementsverlies voor WIL veel groter zullen zijn wanneer Vianen gaat uittreden.

De heer Van Dalen licht toe dat de gevolgen vooral voelbaar zullen zijn in de relatie tussen Vianen en de arbeidsmarktregio. De arbeidsmarktregio Utrecht is een logische positie voor Vianen; het type bedrijven die in Vianen gevestigd zijn, hebben hun netwerken vooral in de stad Utrecht.

De infrastructuur, vooral de ligging van kernen langs de snelweg, legt de focus op de stad, het USP en alle spin off daarvan. Zo worden er momenteel via Houten buslijnen naar het USP ontwikkeld. Veel werkgelegenheid in Houten, Nieuwegein en Bunnik heeft met het USP te maken. De A12 zone zou een hele goede verbinding vormen tussen het USP en de ondersteunende werkgelegenheid in de regio.

Vormt de grens van de arbeidsmarktregio nu nog een belemmering voor samenwerking met Zederik en Leerdam?

De heer Van Dalen antwoordt dat men vanuit de Utrechtse kant niet gericht is op samenwerking met Zederik en Leerdam. In die zin is er inderdaad sprake van een harde grens in de arbeidsmarktregio, terwijl er in de praktijk zeker sprake is van een pendel. De heer van Everdingen illustreert dit met het volgende voorbeeld: Lopik grenst aan Schoonhoven in de provincie Zuid-Holland, echter, spreker was nog nooit in Schoonhoven geweest. Er is wat arbeidsmarkt betreft geen relatie tussen Lopik en Schoonhoven. Wel heeft Schoonhoven een goede VMBO waar Lopik, Montfoort en Oudewater uit de provincie Utrecht van profiteren, omdat daar maakindustrie, ambachten, werkgelegenheid, stageplaatsen etc. geboden worden. Vianen heeft eveneens een dergelijk VMBO en van dat onderwijs wordt vanuit Houten, Nieuwegein, IJsselstein, Lopik maar ook vanuit Leerdam en Ameide gebruik gemaakt.

Hoe kan de harde grens van een arbeidsmarktregio doorbroken worden?

De heer Van Dalen meent dat, als het gaat om de werkgelegenheid, de trek naar de stad Utrecht steeds sterker wordt. De verstedelijking neemt alom steeds meer toe. Het is bijvoorbeeld de vraag hoe een nieuwe woonwijk nabij Vianen zal worden ingevuld. Hij verwacht dat de nieuwe bewoners vooral uit het midden van het land zullen komen omdat ze daar al werken.

De heer Van Everdingen memoreert dat de regio Utrecht in economisch opzicht de sterkste van het land is. Het inwoneraantal in Nederland zal op termijn gaan krimpen maar haaks op die ontwikkeling, zal de regio Utrecht de komende 30 jaar alleen maar blijven groeien. Dat hangt allemaal samen met de economische kracht en de banenmotor in deze regio. Overigens verwacht hij niet dat de trek naar de stad Utrecht een grote onbalans in de regio gaat opleveren. Spreker wijst in deze ook op de belangrijke "kennis-lijn" Utrecht-Eindhoven. Uit onderzoek blijkt dat het buitenland de Randstad als één geheel beschouwt, met daaromheen één of twee schillen die zich tot België en Duitsland uitstrekken. Een samenbundeling van de arbeidsmarkt in de regio Utrecht (van Stichtse Vecht en gemeenten daaronder, van Utrecht tot Zeist, in totaal 15 gemeenten) beoordeelt hij als zeer positief.

De arbeidsmarkt in het Zuid-Hollandse deel, grenzend aan de provincie Utrecht, is gering; de grote industrie in dat gebied treft men vooral aan bij Dordrecht en Rotterdam.

Mevrouw Bom-Lemstra verduidelijkt dat daar zich het maritieme cluster bevindt, vanaf de haven naar Werkendam, met alle werkgelegenheid van dien.

Wat is volgens u het toekomstig perspectief voor de regionale samenwerking in het sociale domein? Is er meer opschaling te verwachten?

De heer Van Dalen gaat in op de drijfveren voor samenwerking. Welke drijfveren zijn er om samen te werken met organisaties aan de overkant van het water? Het is een natuurlijke beweging om juist niet die kant op te kijken, maar dat wordt ook veroorzaakt door het aanbod. Het zou erg onverstandig zijn om in het Lekstroomgebied de rug naar het grootstedelijk gebied toe te keren.

Zijn er reeds onderlinge contacten wat betreft regionale samenwerking in het sociale domein?

De heer Van Dalen antwoordt dat er sprake is van kennismakingen maar dat er nog niet inhoudelijk naar samenwerking wordt gezocht. Een en ander wordt op dit moment nog met enige afstand bekeken.

De heer Van Everdingen meldt dat Lopik vorig jaar een kennismakingsbezoek heeft afgelegd bij Molenwaard; met Zederik was dat er nog niet van gekomen. Er zijn met die kernen goede contacten, maar dat heeft nog niets concreets opgeleverd. Met Vianen bestaat een goede band.

Kunt u inzicht geven in de eventuele financiële consequenties van uittreding/toetreding voor uw organisatie?

De heer Van Everdingen geeft aan dat het bij uittreding of toetreding van een gemeente in feite gaat om een rekensom die snel gemaakt kan worden. Overigens is zo'n exercitie nu nog niet gemaakt. Naar zijn mening wegen de overige effecten van uittreding of toetreding zwaarder dan de financiële component: dat laatste zal wat hem betreft niet de doorslag geven.

De heer Van Dalen licht toe dat Vianen heeft aangekondigd uit de GR WIL te zullen treden per 1 januari 2018. Uiteraard moeten er als gevolg daarvan formele stappen worden gezet, maar zolang scenario's nog onduidelijk zijn en de herindelingsprocedure niet is afgerond, is het niet verstandig daarop te preluderen.

Is het voorstelbaar dat de nieuwe gemeente aan Zuid-Holland wordt toegevoegd maar zich wat betreft de arbeidsmarkt (Werk en Inkomen) op het Utrechtse gaat oriënteren?

De heren Van Dalen en van Everdingen achten dat in theoretische zin wel mogelijk. Vijfheerenlanden kan wat betreft Werk en Inkomen in WIL en AVRES participeren, hoewel dat niet hun eerste voorkeur heeft. Participeren in twee samenwerkingsverbanden is lastig. Dat zou ook niet het eindscenario moeten zijn. Met name voor Vianen komt dan de vraag op waar de focus moet komen te liggen.

Wat is volgens u het toekomstig perspectief voor de regionale samenwerking in het sociale domein; wat houdt dat dan in voor de organisatie?

De heer Van Dalen zet uiteen dat de Lekstroomgemeenten het visiedocument "Lekstroom werkt 2020" hebben opgesteld, waarin allerlei ontwikkelingen die gaande zijn worden geschetst. Zo is de logica om iedereen naar betaalde arbeid toe te leiden inmiddels achterhaald. In Nederland zal er niet meer voor iedereen betaald werk beschikbaar komen. Rekening moet worden gehouden met sterk verlaagde participatiebudgetten, hetgeen de nodige druk oplevert. Tegelijkertijd wordt merkbaar dat de focus in de uitvoering veel meer op lokaal niveau moet komen te liggen. In dat kader noemt spreker o.a. de verbinding naar lokale ondernemers en naar lokale maatschappelijke partners, de dagbesteding en het vrijwilligerswerk. WIL ontwikkelt zich meer en meer tot een uitvoeringsorganisatie van gemeenschappelijke regelingen, terwijl de feitelijke uitvoering vooral op lokaal niveau dient plaats te vinden. Die omslag is nu gaande. Verduidelijkt wordt voorts dat de gemeente Houten zich van WIL bedient, als het gaat om de uitvoeringsorganisatie voor uitkering, intake e.d. De doelgroepen, die meer nodig hebben dan alleen maar een zetje naar de arbeidsmarkt, moeten lokaal in samenhang met de WMO worden bediend.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun komst en inbreng.